

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольних робіт
із дисципліни

«ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА»

*(для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання
напряму підготовки 6.030504 – Економіка підприємства)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2017

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт із дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» (для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.030504 – Економіка підприємства) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. : В. О. Єсіна, І. Л. Железнякова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017 – 18 с.

Укладачі : В. О. Єсіна,
І. Л. Железнякова

Рецензент канд. екон. наук, доц. В. О. Костюк

Рекомендовано кафедрою економіки підприємств бізнес-адміністрування та регіонального розвитку, протокол № 1 від 30.08 2016 р.

Зміст

Вступ.....	4
1 Мета та завдання вивчення дисципліни.....	5
1.1 Мета та завдання вивчення дисципліни.....	5
1.2 Предмет вивчення у дисципліни.....	5
1.3 Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця.....	5
2 Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
4 Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом для денної форми навчання.....	7
5 Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом для заочної форми навчання.....	8
6 Вимоги до виконання контрольної роботи.....	9
6.1 Структура і зміст контрольної роботи.....	9
6.2 Технічні вимоги до оформлення контрольної роботи.....	10
7 Завдання до виконання контрольної роботи.....	11
8 Оцінка виконання контрольної роботи.....	16
Список рекомендованих джерел.....	17

Вступ

Дисципліна «Потенціал і розвиток підприємства» за освітньо-професійною програмою має статус нормативної.

На вивчення цієї дисципліни за денної форми навчання передбачено 180 год (5 кредитів), у тому числі: лекції 72 год, практичні та семінарські заняття 36 год, самостійна робота студента 108 год.

На вивчення цієї дисципліни за заочної форми навчання передбачено 180 год (5 кредитів), у тому числі: лекції 10 год, практичні та семінарські заняття 8 год, самостійна робота студента 162 год.

Протягом семестру студенти виконують контрольну роботу, виконують та захищають реферат і складають іспит згідно з програмою курсу.

1 Мета, предмет та місце дисципліни

1.1 Мета та завдання вивчення дисципліни: засвоєння понятійного апарату, методології і прикладного інструментарію оцінювання ринкової вартості потенціалу підприємства та його структурних елементів; набуття знань про закономірності, принципи та особливості формування, розвитку, конкурентоспроможності потенціалу підприємства як збалансованого інтегрального утворення. Оволодіння новітніми засобами ефективного формування потенціалу підприємства, забезпечення його конкурентоспроможності; знаннями і практичними навичками оцінної діяльності як складової управління розвитком потенціалу підприємства.

1.2 Предмет вивчення дисципліни: методологія і методика формування, оцінювання та розвитку потенціалу підприємства.

1.3 Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
1 Економіка підприємства	1 Аналіз фінансово-господарської діяльності
2 Макроекономіка	2 Фінанси підприємства
3 Мікроекономіка	3 Економіка і організація діяльності об'єднань підприємств

2 Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни (відповідно до стандартів ОПП)

Модуль - «Потенціал і розвиток підприємства» (5/180)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1 Сутнісна характеристика потенціалу підприємства та оцінка його конкурентоспроможності (2,5/90).

1.1 Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.

1.2 Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства.

1.3 Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель.

1.4 Особливості формування виробничого потенціалу підприємства.

1.5 Конкурентоспроможність потенціалу підприємства.

1.6 Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства.

1.7 Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства.

ЗМ 2 Розвиток підприємства та оцінювання ринкової вартості потенціалу підприємства (2,5/90).

2.1 Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд.

2.2 Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання.

2.3 Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання.

2.4 Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання.

2.5 Оцінювання вартості бізнесу.

2.6 Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства.

2.7 Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови.

2.8 Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємств та його потенціалу.

3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Типові задачі діяльності, у яких використовуються вміння та знання	Виробничі та соціальні функції, до яких відносяться типові задачі діяльності
Репродуктивний рівень Проникати в сутність явищ і процесів реального світу, свідомо використовувати наукові знання в пізнавальній та професійній діяльності	Виробнича	Організаційна
Алгоритмічний рівень Захищати інтереси підприємства, поєднувати суспільні, колективні та індивідуальні інтереси	Виробнича	Організаційна
Евристичний рівень Ураховувати соціальні аспекти впливу рішень, що приймаються, на співробітників, споживачів, місцеві спільноти	Соціально-виробнича	

4 Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом для денної форми навчання

Зміст	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1 Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	5	2	7
2 Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства	5	3	8
3 Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель	5	2	8
4 Особливості формування виробничого потенціалу підприємства	5	2	7
5 Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	5	3	8
6 Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства	5	3	8
7 Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	6	3	8
8 Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд	5	2	7
9 Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання	4	3	7
10 Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання	5	3	7
11 Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання	4	2	7
12 Оцінювання вартості бізнесу	5	2	7
13 Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	4	2	7
14 Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови	4	2	6
15 Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємств та його потенціалу	5	2	6
Усього	72	36	108

5 Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом для заочної форми навчання

Зміст	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1 Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	0,5	0,3	10
2 Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства	0,5	0,3	10
3 Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель	0,5	0,3	10
4 Особливості формування виробничого потенціалу підприємства	0,5	0,3	16
5 Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	1	0,4	15
6 Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства	1	0,5	10
7 Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	1	0,7	10
8 Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд	0,5	0,7	10
9 Оцінювання ринкової вартості машин і обладнання	0,5	0,7	10
10 Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання	0,5	0,7	10
11 Трудовий потенціал підприємства та його оцінювання	0,5	0,7	10
12 Оцінювання вартості бізнесу	1	0,7	11
13 Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	1	0,7	10
14 Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови	0,5	0,7	10
15 Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємств та його потенціалу	0,5	0,7	10
Усього	10	8	162

6 Вимоги до виконання контрольної роботи

6.1 Структура і зміст контрольної роботи

Варіант контрольної роботи студенти (слухачі) визначають самостійно за останньою цифрою номера залікової книжки.

Під час виконання та оформлення контрольної роботи з дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» необхідно дотримуватися наступних вимог.

Контрольна робота виконується студентами (слухачами) самостійно і подається до захисту у вигляді реферату. Загальний обсяг роботи (починаючи з титульного аркуша до першої сторінки додатка) має бути в межах не менше 10 аркушів.

Рекомендується така структура роботи:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ;
- перше теоретичне питання ;
- друге теоретичне питання;
- практичне завдання;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульна сторінка відображає назву вищого навчального закладу, міністерства, найменування дисципліни та виду роботи (контрольна), ПІБ виконавця, курс та група студента, ПІБ викладача, рік та місце виконання. Оформлення виконують згідно з вимогами кафедри.

У вступі необхідно розкрити загальну характеристику контрольної роботи, тобто мету, завдання, актуальність питання. Загальний обсяг не має перевищувати однієї сторінки.

Зміст контрольної роботи студент (слухач) розробляє самостійно.

Теоретична частина складається із двох питань і повинна мати широке розкриття питання за допомогою узагальнення літературних джерел.

Практична частина – вирішення типового завдання.

Висновок відбиває основні проблеми з точки зору поставлених у контрольній роботі завдань. Загальний обсяг не має перевищувати 2 сторінки.

6.2 Технічні вимоги до оформлення контрольної роботи

Мовою контрольної роботи можуть бути російська чи українська, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність – логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів з літературних джерел є неприпустимим.

У разі виконання роботи за допомогою комп'ютера її виконують на аркушах стандартного білого паперу формату А4 (210*297 мм) – 14-й кегль, 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman з розрахунку 30 рядків на сторінці. Текст розміщують на сторінці, яка обмежується полями: верхнє і нижнє – 20, ліве – 25, праве – 15 мм. Вирівнювання тексту здійснюють за шириною.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи й підрозділи (параграфи) згідно з планом роботи.

Заголовки структурних частин роботи – ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ – друкують великими літерами по центру сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) по центру сторінки. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Відстань між заголовком розділу й заголовком підрозділу дорівнює одному інтервалу основного тексту. Відстань між заголовком підрозділу і текстом має дорівнювати двом інтервалам основного тексту.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів (параграфів), рисунків, таблиць, подають арабськими цифрами без знаку «№». Першою сторінкою реферату є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації

сторінок і на якому номер сторінки не ставиться. Нумерацію подальших сторінок тексту реферату проставляють у правому верхньому куті (без крапки після неї); вона є наскрізною упродовж всієї роботи.

7 Завдання до виконання контрольної роботи

Завдання № 1

1.1 На основі критичного аналізу наукових підходів, які зустрічаються в економічній літературі щодо визначення потенціалу підприємства, аргументуйте власну точку зору з цього дискусійного питання.

1.2 Кількісна та якісна оцінка науково-технічного потенціалу підприємства.

1.3 Задача.

Компанія «А» розглядає можливість оренди в одному з районів міста Києва ділянки землі. Очікується, що торгова пропозиція зацікавить 2000 відвідувачів на місяць. У середньому кожен відвідувач з'їсть гамбургерів та вип'є напоїв на 2 долари. Прибуток компанії повинен скласти 10 центів на кожний دلار продажу.

Визначити: який максимальний розмір помісячної орендної платні може дозволити собі компанія сплачувати, при цьому зберігаючи необхідну їй норму прибутку?

Завдання № 2

2.1 Наведіть структурну модель потенціалу підприємства (фірми, організації), на якому працюєте, чи гіпотетичного підприємства, яке Ви хотіли б створити.

2.2 Конкурентоспроможність потенціалу підприємства та її рівні.

2.3 Задача.

Підприємство володіє ноу-хау щодо виготовлення виробу. Витрати на виробництво виробу без використання ноу-хау складають 6,5 грн, за

одиницю. При цьому 45 % собівартості припадає на трудові витрати. Річний обсяг реалізації виробів – 300 000 одиниць. Ноу-хау дає підприємству можливість економити на кожному виробі за рахунок більш раціонального використання матеріалів 1,25 грн, і 40 % трудових витрат. За прогностичними оцінками, ця перевага буде зберігатися 6 років. Необхідно оцінити вартість ноу-хау при ставці дисконту 15 %.

Завдання № 3

3.1 Оцінка потенціалу підприємства: поняття, головні цілі та сфери застосування.

3.2 Знос та його вплив на вартість машин та обладнання.

3.3 Задача.

Обладнання було придбане у 1999 році за 28 млн. грн, (курс гривни до долара становив 5,47:1). На дату оцінки курс гривни до долара становив 5,65:1. Розрахуйте скориговану вартість обладнання на дату оцінки.

Завдання № 4

4.1 Витратний підхід до оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства, його переваги та недоліки.

4.2 Поняття вартості та її модифікації.

4.3 Задача.

На земельній ділянці розташована будівля універмагу площею 3000 м², яка надається в оренду за щомісячною ставкою 11 грн. за м². Ефективний валовий дохід від надання приміщення в оренду становить 85 % від потенційно можливого.

Управлінські витрати – 22 080 грн, електроенергія – 3 700, тепlopостачання-19 100, водопостачання та каналізація – 2 500, земельний податок – 1 200, поточний ремонт – 16 000, пожежна сигналізація та охорона – 7 800, інші витрати – 5 520,

На сьогодні освоєння та забудова коштували б власнику 1 920 440 грн. Зокрема: розробка проектної документації – 91 190, інженерна підготовка території та будівництво – 1302 750 грн., менеджмент – 55 760, фінансове обслуговування – 203 240, маркетинг – 23 560. Прибуток забудовника – 243 940. Ставка капіталізації – 12,5 %

Завдання № 5

5.1 Порівняльний підхід до оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства, його переваги та недоліки.

5.2 Принципи оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства та їх взаємозв'язок.

5.3 Задача.

Оцінити вартість земельної ділянки зоопарку, який відвідують в рік 75000 осіб. Вартість квитка 5 грн, 4 % відвідувачів не сплачують за вхід. Кожний відвідувач витрачає 6 грн на розваги в межах зоопарку, з яких до зоопарку у вигляді прибутку надходять 2,5 грн. Витрати зоопарку в тірі становлять 295 тис. грн. Вартість майна зоопарку – 821 500 грн. Ставка капіталізації – 11,5 %.

Завдання № 6

6.1 Дохідний (результатний) підхід до оцінки ринкової вартості потенціалу підприємства, його переваги та недоліки.

6.2 Шість функцій грошової одиниці, їх економічний зміст і сфери застосування в оціночній діяльності.

6.3 Задача.

Забудовник має намір для будівництва 10 котеджів придбати земельну ділянку площею 1 га (10 000 м²). Збудований котедж може бути проданий за 393 750 грн. Згідно з проектною документацією вартість будівництва 10 котеджів становить 2 187 500 грн.

Інші витрати, пов'язані з забудовою, оцінюються відносно вартості будівництва, а саме :

- 7 % на проектування та відведення земельної ділянки;
- 21 % на часткову участь у розвитку міської інфраструктури;
- 4 % на менеджмент та маркетинг;
- 12 % на фінансове обслуговування.

Прибуток прийнятний для забудовника становить 15 % від усіх витрат. Враховуючи динаміку продаж, що склалися на ринку всі котеджі можуть бути продані протягом чотирьох років.

При нормі віддачі проекту забудовника на рівні 10 % коефіцієнт поточної вартості одиничного ануїтету становить 3,1699. Оцінити земельну ділянку економічним методом.

Завдання № 7

7.1 Синергічність елементів потенціалу підприємства та процес оптимізації його структури.

7.2 Оцінка вартості бізнесу: сутнісна характеристика, базова модель та структурно-логічний граф показників.

7.3 Задача.

Необлаштовану земельну ділянку площею 2860 м² надано підприємством в оренду під автостоянку на 110 місць. Плата за оренду ділянки встановлена на рівні 25 % річного фактичного доходу від автостоянки. Вважається, що 85 % рівень завантаження автостоянки відповідає її ефективному використанню. Сума податку, яку підприємство сплачує протягом року, 5520 грн. Плата за машино-місце 2 грн/добу. Ставка капіталізації 8,7 %. Оцінити земельну ділянку автостоянки за методом капіталізації доходу від оренди.

Завдання № 8

8.1 Показники й методи оцінки ступеня використання виробничого потенціалу підприємства.

8.2 Нерухомість та чинники, що впливають на її вартість.

8.3 Задача.

Інвестор заплатив за будівлю 40 000 грн., і через чотири роки планує продати її за половину вартості. Очікувана ставка дисконту – 0,12.

Визначити коефіцієнт капіталізації:

а) якщо повернення інвестицій буде відбуватися прямолінійним методом;

б) при ануїтетному відшкодуванні капіталу.

Завдання № 9

9.1 Характеристика індикативного та матричного методів оцінки рівня та резервів підвищення конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

9.2 Вартісні та експертні підходи до оцінки складових елементів потенціалу підприємства, їх переваги і недоліки.

9.3 Задача.

Компанія «А» розглядає можливість оренди в районі м. Києва ділянки землі. Очікується, що торгова пропозиція зацікавить 2000 осіб на місяць. У середньому кожен відвідувач з'їсть вареників та вип'є напоїв на 4 гривні. Прибуток компанії повинен скласти 50 копійок на кожні 4 грн. продажу. Визначити: 1) який максимальний розмір помісячної орендної плати може дозволити собі сплачувати собі компанія. Зберігаючи при цьому необхідну норму прибутку.

Завдання № 10

10.1 Потенціал землі та земельна рента.

10.2 Оцінка нематеріальних активів підприємства: роль, значення та сфери застосування.

10.3 Задача.

Об'єкт оцінки має повну вартість заміщення 500 тис. грн. Величина фізичного зносу об'єкта становить 50 %, технологічне старіння – 25 %, функціональне – 10 %, економічне – 20 %.

Необхідно визначити оціночну вартість об'єкта.

8 Оцінка виконання контрольної роботи

Оцінка за виконання студентом контрольної роботи виставляється за шкалою у відсотках. Далі за наведеною шкалою набрані бали переводять у національну оцінку і градацію за шкалою ECTS.

Критерії оцінки контрольних робіт та їх відповідність шкалі ECTS

Відсоток балів, набраних у результаті виконання контрольної роботи	Оцінка за національною шкалою	Градація за шкалою ECTS
Понад 90 – 100 включно	Відмінно	A
Понад 80 – 90 включно	Добре	B
Понад 70 – 80 включно		C
Понад 60 – 70 включно	Задовільно	D
Понад 50 – 60 включно		E
Від 0 до 50 включно	Незадовільно	F

Студенти, які одержали за виконання контрольної роботи оцінку задовільно і вище допускаються до іспиту.

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Гавва В. Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посібник / В. Н. Гавва, Є. А. Божко. – Київ :ЦНЛ, 2004. – 204 с.
2. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посібник / Н. С. Краснокутська. – Київ : Центр навчальної літератури. 2005. – 352 с.
3. Ревуцкий Л. Д. Потенциал и стоимость предприятия / Л. Д. Ревуцкий. – М. : Перспектива, 1997. – 124 с.
4. Репіна І. М. Потенціал підприємства: формування та оцінка / І. М. Репіна, О. І. Олексик – Київ : КНЕУ. – 2004. – 315 с.

Додаткові

5. Васильченко В. С. Управління трудовим потенціалом : навч. посібник / В. С. Васильченко, А. М. Гриненко, О. А. Грішнова, Л. П. Керб. – Київ : КНЕУ, 2005. – 403 с.
6. Учебное пособие для подготовки к сдаче квалификационного экзамена по экспертной оценке имущества, недвижимости, имущественных и неимущественных прав, бизнеса, техники и оборудования (категории А, В, С) / А. Мендрул, Ф. Пузий, И. Галкин та др. – Київ : Эксперт-А, 2000. – 323 с.
7. Міжнародні стандарти оцінки : Принципи, стандарти та правила / За ред. О. Драніковського, І. Іванової. – Київ : Укрелс, 1999. – 105 с.
8. Оценка стоимости предприятия (бизнеса): учеб. пособие / Под ред. Н. А. Абдуллаева, Н. А. Колойко. – М. : ЭКМОС, 2000. – 352 с.

Фахові періодичні видання

9. Журнал «Економіст».
10. Журнал «Економіка підприємства».
11. Журнал «Економіка України».
12. Журнал «Справочник экономиста».

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольних робіт
із дисципліни

«ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА»

*(для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання
напряму підготовки 6.030504 – Економіка підприємства)*

Укладачі: **ЄСІНА** Валерія Олександрівна,
ЖЕЛЕЗНЯКОВА Ірина Леонідівна

Відповідальний за випуск *О. В. Димченко*
За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарової*

План 2016, поз. 272М

Підп. до друку 12.03.2016	Формат 60 x 84/16
Друк на ризографі	Ум. друк. арк. 1,0
Зам. №	Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017 р.